

Verian | Povzetek poročila o temah za nove eurske bankovce, ki so javnosti najbolj všeč

29. november 2023

Povzetek

Evropska centralna banka (ECB) je v okviru preoblikovanja eurskih bankovcev pozvala prebivalce v euroobmočju, naj povejo, katera od spodnjih sedmih tem, ki jih je predlagal Svet ECB, jim je najbolj všeč: »Ptice: svobodne, vzdržljive in navdihujoče«, »Evropska kultura«, »Evropske vrednote, kot se odražajo v naravi«, »Prihodnost je tvoja«, »Roke: skupaj gradimo Evropo«, »Naša Evropa, naša identiteta« in »Reke: vodovja življenja v Evropi«.

ECB je anketo naročila pri neodvisni javnomnenjski agenciji Kantar Public¹ (v nadaljevanju: »anketa Kantar Public«). Cilj je bil zagotoviti, da so enako zastopana mnenja ljudi iz vseh držav euroobmočja ter različnih spolov in starostnih skupin. V anketi, ki je bila izvedena med 20. junijem in 7. avgustom 2023, je bil opravljen intervju z reprezentativnim vzorcem 23.377 anketirancev v 20 državah euroobmočja in Bolgariji (kot naslednji državi na poti k uvedbi eura).

Poleg ankete Kantar Public je bila izvedena tudi spletna javna anketa z enakim vprašalnikom (v nadaljevanju: »spletna anketa ECB«), da bi imeli vsi Evropejci možnost sodelovati v postopku preoblikovanja bankovcev. Med 10. julijem in 31. avgustom 2023 smo prejeli približno 376.000 veljavnih odgovorov na to anketo. Opozoriti velja, da rezultati spletne ankete ECB niso reprezentativni za prebivalstvo v euroobmočju. Med anketiranci v spletni anketi ECB je namreč precejšnja pristranskosti v korist nekaterih držav ter mladih, dobro izobraženih moških. Čeprav so bili rezultati tehtani, da bi se nekaj te pristranskosti korigiralo, ugotovitev iz spletne ankete ECB ni mogoče zanesljivo ekstrapolirati, da bi predstavljale stališča vseh prebivalcev v euroobmočju. Vseeno pa spletna anketa ECB ponuja koristen dodaten vidik in nadaljnji vpogled v preference javnosti. Obenem je bila tudi dobra priložnost za sodelovanje z evropskimi državljani in je precej povečala ozaveščenost o postopku preoblikovanja bankovcev.

Glavni rezultati ankete Kantar Public

Tri teme, ki so bile v anketi Kantar Public izbrane največkrat, so:

- »Evropska kultura« (kot najbolj priljubljeno temo jo je izbralo 21% državljanov v euroobmočju)
- »Reke: vodovja življenja v Evropi« (kot najbolj priljubljeno temo jo je izbralo 18% državljanov v euroobmočju)
- »Ptice: svobodne, vzdržljive in navdihujoče« (kot najbolj priljubljeno temo jo je izbralo 17% državljanov v euroobmočju)

Preostale štiri teme so mnogo manj priljubljene. Le 13% oziroma 12% državljanov v euroobmočju je kot najbolj priljubljeno temo izbralo »Evropske vrednote, kot se odražajo v naravi« oziroma »Roke: skupaj gradimo Evropo«. Medtem sta bili temi »Prihodnost je tvoja« oziroma »Naša Evropa, naša identiteta« najmanj priljubljeni, saj ju je kot prvo možnost za prihodnje eurske bankovce izbralo 10% oziroma 9% državljanov v euroobmočju.

»Evropska kultura« je najbolj priljubljena tema v 12 od 20 držav v euroobmočju in v Bolgariji. V šestih državah v euroobmočju je najbolj priljubljena tema, v drugih šestih državah pa si prvo

¹ Podjetje Kantar Public je 9. novembra 2023 postalo Verian. Anketa za Evropsko centralno banko je bila izvedena poleti 2023, ko se je podjetje Verian še imenovalo »Kantar Public«. Zato se vse omembe »ankete Kantar Public« v tem poročilu nanašajo na anketo, ki jo je izvedlo podjetje Verian (prej Kantar Public).

mesto deli z drugo temo, in sicer s temo »Reke: vodovja življenja v Evropi« ali temo »Ptice: svobodne, vzdržljive in navdihujoče«.

Analiza ankete Kantar Public kaže, da s socialno-demografskega vidika obstajajo le majhne razlike pri najbolj priljubljenih temah, kar zadeva spol in starost. »Evropska kultura« je najbolj priljubljena tema pri vseh spolih in starostnih skupinah. Kot najbolj priljubljeno temo jo je izbralo malce več moških (21%) kot žensk (20%). Tema »Reke: vodovja življenja v Evropi« je malce bolj priljubljena med ženskami (19%) kot med moškimi (18%). Temo »Ptice: svobodne, vzdržljive in navdihujoče« pa je kot najbolj priljubljeno izbralo občutno več žensk (19%) kot moških (16%).

Analiza po starosti kaže, da je »Evropsko kulturo« izbralo 22% oseb, starih 65 let in več, v primerjavi z 18% v starostni skupini od 16 do 24 let, medtem ko se deleži vmesnih starostnih skupin gibljejo nekje vmes. Tema »Reke: vodovja življenja v Evropi« je malce bolj priljubljena med osebami, stariimi 40 let in več (18%–20%), kot med mlajšimi od 40 let (16%–17%). Podoben trend je mogoče opaziti pri temi »Ptice: svobodne, vzdržljive in navdihujoče«, ki je bolj priljubljena med osebami, stariimi 25 let in več (17%–18%), kot v najmlajši starostni skupini (15%).

Stopnja izobrazbe vpliva na to, katere teme so ljudem najbolj všeč. »Evropsko kulturo« je izbralo 15% anketirancev z osnovnošolsko izobrazbo, pri osebah z doktorsko ali enakovredno izobrazbo pa se ta delež poveča na 26%. K tej temi se bolj nagibajo tisti z visokošolsko izobrazbo, medtem ko so med nižje izobraženimi prebivalci prednostne izbire bolj razporejene po različnih temah. Ljudje z osnovno izobrazbo so najpogosteje izbrali temo »Reke: vodovja življenja v Evropi« (19%), ki ji sledi »Evropska kultura« (15%). Anketiranci s srednješolsko izobrazbo so največkrat izbrali »Reke: vodovja življenja v Evropi« (19%) in »Evropsko kulturo« (ravno tako 19%), kar je rahlo več od teme »Ptice: svobodne, vzdržljive in navdihujoče« (18%).

Medtem ko sta temi »Evropska kultura« in »Reke: vodovja življenja v Evropi« v anketi Kantar Public dobili stabilno podporo, so rezultati pri temi »Ptice: svobodne, vzdržljive in navdihujoče« bolj mešani, kar pomeni, da je ta tema bolj polarizirala. Zelo je bila všeč 29% ljudem, tako da je bila takoj za prvima dvema temama (33% ljudem je bila zelo všeč tema »Evropska kultura«, 30% ljudem pa tema »Reke: vodovja življenja v Evropi«. Vendar je v kategoriji »mi je še kar všeč« uvrščena šele na peto mesto (32%). Delež v kategoriji »ni mi všeč« (15%) je večji kot pri temah »Evropska kultura« (9%) in »Reke: vodovja življenja v Evropi« (11%).

Glavni rezultati spletne ankete ECB

Če pogledamo rezultate spletne ankete ECB, so tri najbolj priljubljene teme enake kot v anketi Kantar Public, vendar v drugačnem vrstnem redu. Rezultati spletne ankete ECB kažejo, da so anketirancem v euroobmočju najbolj všeč naslednje teme:

- »Ptice: svobodne, vzdržljive in navdihujoče« (34%)
- »Evropska kultura« (23%)
- »Reke: vodovja življenja v Evropi« (16%)

Preostale štiri teme so mnogo manj priljubljene. Temo »Evropske vrednote, kot se odražajo v naravi« je kot prvo možnost izbralo samo 10% anketirancev v euroobmočju. Obenem pa samo 8%, 6% oziroma 5% prebivalstva navaja, da so teme »Prihodnost je tvoja«, »Roke: skupaj gradimo Evropo« in »Naša Evropa, naša identiteta« najboljša možnost za prihodnje eurobankovce.

Rezultati spletne ankete ECB kažejo, da je tema »Ptice: svobodne, vzdržljive in navdihujoče« na prvem mestu v 16 od 20 držav v euroobmočju. »Evropska kultura« je najpogosteje ocenjena kot najbolj priljubljena tema v preostalih štirih državah v euroobmočju in v Bolgariji.

Rezultati ankete tudi kažejo, da je tema »Ptice: svobodne, vzdržljive in navdihujoče« najbolj priljubljena pri vseh spolih ter starostnih in izobrazbenih skupinah. Več žensk kot moških je navedlo, da jim je ta tema všeč (36% v primerjavi s 30%). Tako kot pri anketi Kantar Public se priljubljenost teme zmanjšuje skladno z izobrazbo anketirancev.

Glede na spletno anketo ECB je več kot polovici prebivalstva (51%) zelo všeč tema »Ptice: svobodne, vzdržljive in navdihujoče«, medtem ko je delež Evropejcev, ki sta jim je všeč temi »Evropska kultura« in »Reke: vodovja življenja v Evropi« ravno tako precejšen (39% oziroma 31%). Delež ljudi, ki jim tema »Ptice: svobodne, vzdržljive in navdihujoče« sploh ni všeč, je rahlo večji (9%) kot odgovarjajoč delež pri temah »Evropska kultura« in »Reke: vodovja življenja v Evropi« (obakrat 8%). Delež Evropejcev, ki jim druge teme sploh niso všeč, je precej večji. Na splošno so mnenja anketirancev bolj raznolika kot mnenja, izražena v anketi Kantar Public.